

Tilsynsrapport **Givskud Zoo** 2023

Rådet for Zoologiske Anlægs samlede vurdering

Denne tilsynsrapport i 2023 følger op på Rådet for Zoologiske Anlægs tidligere vurdering af Givskud Zoo – Zootopia (GZZ), og gør status for udviklingen og kvaliteten af anlæggets arbejde.

Det er Rådet for Zoologiske Anlægs samlede vurdering i 2023, at GZZ's opgavevaretagelse er

meget tilfredsstillende

GZZ arbejder ambitiøst og struktureret med de lovbestemte opgaver som formidling, avlssamarbejder, naturbevarelse og bidrag til forskning. GZZ er - som ved rådets sidste besigtigelse - et veldrevet anlæg i vækst, der med et stærkt strategisk afsæt og en solid økonomi kontinuerligt arbejder for at udvikle den samlede virksomhed kvalitativt med et stærkt fokus på bæredygtighed.

Vurdering i 2021

Rådets samlede vurdering af GZZ's opgavevaretagelse i 2021 var meget tilfredsstillende. Den skriftlige vurdering i 2021 kan læses her: [Rådets tilsynsrapport for Givskud Zoo 2021](#)

Fakta om Givskud Zoo

GZZ er en selvejende institution, der modtager statsligt driftstilskud i henhold til lov om statstilskud til zoologiske anlæg. Staten er anlæggets offentlige hovedtilskudsyder.

Anlægget er oprettet i 1969 som privat aktieselskab og ændret i 1983 til selvejende institution. GZZ har siden sin oprettelse udvidet og forbedret dyreparken med en række udendørs anlæg. Siden 2015 har GZZ ejet og drevet et vandrehjem. I 2022 udtrådte GZZ af Danhostel-kæden, og vandrehjemmet har fået nyt navn, Givskud ZOO-Hostel.

Anlægget samarbejder med en række interessenter nationalt og internationalt både om dyrehold og markedsføring, herunder zoo-anlæg, zoo-organisationer, universiteter og forlystelsesparker.

Nøgletal for Givskud Zoo 2022:

- Antal besøgende var 453.604 (2021: 374.599 besøgende)
- Samlede omsætning var 91,8 mio. kr. (2021: 80,1 mio. kr.)
- Anlægget rådede over 90 fastansatte årsværk (2021: 80)
- Anlægget rådede over et areal på 120 hektar, heraf 65 hektar til dyr.

Fokusområder

Arbejdsgrundlag

Det zoologiske anlæg er i henhold til lov om statstilskud til zoologiske anlæg forpligtet til at udarbejde en fireårig arbejdsplan, hvoraf det fremgår, hvilke opgaver anlægget vil forpligte sig til at udføre. Vedtægterne skal være godkendt af Kulturministeriet.

Anlæggets vedtægtsbestemte formål er på kort form formidling, naturbevarelse og forskning. Anlægget har i 2022 udarbejdet en perspektiv- og masterplan for perioden 2022-2029, indeholdende en mission, vision og strategiske mål, som knytter sig til fire områder med overskrifterne 'Parkens Formål', 'Parkens zoologiske anlæg', 'Parkens gæster' og 'Parken som virksomhed'. Under 'Parkens formål' er der strategier for de zoo-lovbestemte områder, formidling, naturbevarelse og forskning. Repræsentanter fra alle afdelinger i GZZ samt bestyrelsen har været involveret i udarbejdelsen af perspektiv- og masterplanen. Bæredygtighed har haft samme vægt som økonomi i udviklingen af perspektiv- og masterplanen.

GZZ har søgt om certificering som Green Key (vandrehjem) og Green Attraction (dyrepark) og forventer at opnå begge certificeringer omkring årsskiftet.

Ressourcegrundlag

Det zoologiske anlæg er forpligtet til at have en høj standard og et økonomisk grundlag, der gør det muligt at opretholde denne. Endvidere skal der være en fuldtidsansat zoolog.

a. Økonomi

Anlæggets samlede indtægter i 2022 var på 91.628 mio. kr. og fordeler sig således:

- Driftstilskud fra staten 3,8 mio. kr
- Ikke offentlige tilskud 0,7 mio. kr.
- Egenindtjening 87,0 mio. kr.

Årets resultat var på 2,9 mio. kr. i 2022 (i 2021 på 1,8 mio. kr.).

Efter tilførsel af årets resultat var anlæggets egenkapital på 48,5 mio. kr. hvoraf hovedparten var bundet i fast ejendom.

I 2022 havde anlægget en omsætningsrekord på områderne, entre, årskortsalg, butik og spisesteder. På trods af flotte resultater stod anlægget – ligesom andre zoologiske anlæg – over for en række markante ekstraudgifter på grund af krigen i Ukraine og inflation.

b. Medarbejdere

Anlægget rådede i 2022 over 50 fastansatte årsværk, heraf 5 fuldtidsansatte biologer. Anlægget lever således op til kravet i zoo-loven om en fuldtidsansat zoolog.

Med sæsonansatte udgjorde det samlede antal ansatte 281 personer i 2022, hvilket svarer til 90 årsværk.

c. Bygninger

GZZ har velholdte bygningsmæssige rammer, og renoverer og etablerer løbende nye dyreanlæg og publikumsfaciliteter. Anlægget har siden zoo-rådets sidste besøg i 2021 haft et højt aktivitetsniveau på anlægsområdet.

I begyndelsen af 2022 åbnede et nyt pingvinanlæg til de sydamerikanske humboldtpingviner. Anlægget er med sine 6.000 kvm og sit bassin med 900.000 liter vand det største af sin art i Europa. Anlægget har undervandskig og kan opleves fra en sti gennem anlægget, fra en bro og en platform, hvilket gør det muligt for gæsterne at opleve dyrene på en måde, der svarer til den måde, de lever på langs de sydamerikanske kyster. Anlægget huser pt. 70 pingviner, men kan rumme op til 200 pingviner.

Derudover etablerede GZZ i 2022 en ny bygning til deres personale. Bygningen rummer kontorer, pause- og omklædningsrum til dyrepassere samt en ny dyrelægeklinik med klinikrum, obduktionsrum, laboratorium og lager.

Et ældre spisested 'Safari Grill' blev i 2023 erstattet af en ny bygning/spisested med samme navn. Det nye spisested rummer langt flere spisepladser til gæsterne, og ved indretningen af spisestedet er der taget højde for at mindske ventetiden ved bestilling af mad.

Det Zoologiske Råds vurdering 2023

Givskud Zoo har som andre kulturinstitutioner de seneste år oplevet store økonomiske benspænd som følge af først corona og dernæst af krigen i Ukraine, som har forårsaget høje priser på energi og foder, men de har alligevel formået fortsat at være et professionelt og veldrevet anlæg, der med et strategisk afsæt og en stærk økonomi kontinuerligt arbejder målrettet for at udvikle den samlede virksomhed kvalitativt med dyrevelfærd og bæredygtighed i højsædet og med fokus på formidling, avlssamarbejde, naturbevarelse og bidrag til forskning.

Formidling

Det zoologiske anlæg skal virke til fremme af formidling af kendskabet til vilde dyr. Anlægget skal have særlige formidlingsprogrammer rettet mod børn og unge, såvel når de besøger anlægget som uden for skolesammenhæng. Anlægget skal have en tilfredsstillende formidling til gavn for de øvrige gæster.

Det Zoologiske Råds vurdering 2023

GZZ's formidlingsarbejde er meget tilfredsstillende.

Anlæggets formidlingsindsats omfatter undervisning, oplæg, rundvisninger, events, besøg i stalde og anlæg, zoo-camp og udstillinger. Den digitale formidling gennem hjemmeside, Facebook og Instagram er informativ og vedkommende, og der er ikke kun tale om envejskommunikation, da GZZ bl.a. bruger Facebook aktivt til at interagere med deres gæster, fx til at få input til nye tiltag.

I 2022 udviklede GZZ en ny app med navnet 'Mitgivskudzoo'. Udover at indeholde et kort over parken, oversigt over dagens aktiviteter i parken, mulighed for madbestilling og for at gemme billetter og årskort på mobilen, er der i app'en en gratis audioguide, hvor gæster kan få information om nogle af parkens mange dyrearter. App'en er lavet som en webapp, og kan både afspilles i og uden for parken.

På GZZ hjemmesiden kan man finde viden om dyr, natur og biodiversitet, men også flere informationer om anlægget og hverdagen i dyreparken, hvilket signalerer en åbenhed og er med til at gøre anlæggets opgaver vedkommende for den besøgende. Det sker fx gennem formatet 'nyt fra zoo' hvor man bl.a. kan komme ind bag kulisserne og opleve den mangfoldige medarbejdergruppe fortælle om deres arbejde i anlægget.

Muligheden for at "komme tæt" er også tænkt ind i GZZ's skoletjeneste, som tager imod børn fra børnehaver, skoleelever, specialskoler, gymnasiale uddannelser og studerende på videregående uddannelser. I et nyindrettet lokale til dissektion af heste og andre lignende arter kan børn og unge fx opleve anatomi fra første parket, og samme målgruppe kan på lejrture overnatte på en veranda ved siden af ulveanlægget. Elever på ungdomsuddannelser kan blive klogere på driften af en moderne zoologiske have, herunder hvad det koster at drive et anlæg.

Anlægget arbejder reflekteret og ambitiøst med deres undervisningstiltag, bl.a. søger de uden for egen organisation for at undersøge effekten af deres arbejde på området og samarbejder med Danish Science Education Research Association, UCL Lillebælt og Forskningscenter for Naturvidenskabelig Uddannelse og Formidling på Syddansk Universitet om udvikling af evalueringsmetoder for formidlings- og undervisningsindsatser for børn.

FN's Verdensmål er ikke kun et tema i flere af anlæggets formidlings- og undervisningstiltag, bl.a. 'Verdensmålparken', som er en af anlæggets fire særudstillinger, men også en mere generel ledetråd for anlægget. Dette formidles i 11 film, hvor forskellige medarbejdergrupper fortæller om, hvordan de arbejder med verdensmålene i deres dagligdag.

Rådet anbefaler:

- at anlægget deltager i relevante samfundsdebatter og sætter deres kommunikations- og formidlingskompetencer i spil uden for anlægget.

Avlssamarbejder

Det zoologiske anlæg skal medvirke aktivt i arbejdet med at bevare truede vilde dyrearter, herunder relevant avlssamarbejde nationalt og internationalt med andre tilsvarende anlæg.

Det Zoologiske Råds vurdering 2023

Anlæggets avlssamarbejde er på et tilfredsstillende niveau, hvor anlægget har fokus på bevaringen af genetisk sunde bestande af dyr i europæiske zoos, herunder på stambøger, hvor Givskud Zoo bl.a. har etableret den europæiske (EAZA) stambog for øst/sydafrikansk løve, som fortrinsvis bygger på videnskabelig analyse af dyrenes genetiske baggrund.

Aktuelt er anlægget artskoordinator for sort hesteantilope, Uganda zebra og afrikansk løve (østafrikansk og sydøstafrikansk). Derudover indgår Givskud Zoo i de avlsprogrammer, der eksisterer, for de arter anlægget rummer. Anlægget er repræsenteret i arbejdsgrupper og har viceformands-posten i EAZA Antelope and Giraffid Taxon Advisory Group.

Naturbevarelse

Det zoologiske anlæg skal deltage i relevante naturbevarelsesprojekter.

Det Zoologiske Råds vurdering 2023

Anlæggets naturbevarelsesarbejde er meget tilfredsstillende.

Via sin egen fond 'Givskud Zoo Naturfond' støtter anlægget en række naturbevarelsesprojekter i hele verdenen. Flere projekter har GZZ valgt at involvere sig i flere år i træk, som fx aktiviteter, der støtter den røde panda i Nepal og saolaen i Laos. Som noget nyt i 2021 og 2022 har anlægget støttet 'Punta San Juan Programme' i Peru. Dette projekt knytter naturbevarelse tæt på anlæggets nye pingvinanlæg, da det arbejder med forskning, bevaring og formidling omkring bl.a. humboldtpingviner på en lille halvø, hvor de fleste af Perus ynglende pingviner holder til.

GZZ arbejder ambitiøst med naturbevarelse, og fra 2023 har anlægget valgt at donere 10 kr. fra hver solgt entrebillet til naturfonden. En økonomisk prioritering som på sigt vil give anlæggets arbejde med naturbevarelse en helt ny tyngde og muliggøre en langsigtet plan for bevaringsarbejdet.

Det Zoologiske Råd anbefaler:

- At anlægget fortsætter den positive udvikling af naturbevarelsesprojekter i takt med de økonomiske muligheder derfor og fortsætter med at knytte naturbevarelsesaktiviteterne til dyreholdet i så fin grad, som det er gjort med Peru-projektet og det nye pingvinanlæg. Desuden bør det overvejes, at gennemføre samme nære tilknytning mellem naturbevarelsesarbejdet og de arter, hvor anlægget også er artsadministrator, for derigennem at få en stærk 'one plan approach' til naturbevarelsesaktiviteterne i anlægget.

Bidrag til forskning

Det zoologiske anlæg skal virke til støtte for forskning.

Det Zoologiske Råds vurdering 2023

Anlæggets forskningsarbejde er på et tilfredsstillende niveau. Anlægget samarbejder med universiteter og relevante zooanlæg om forskning nationalt og internationalt, og stiller sine ressourcer og viden til rådighed for ph.d.-, speciale- og bachelorstuderende. Anlægget er både hoved- og medforfatter på fagfællebedømte artikler i videnskabelige tidsskrifter.

I 2022 og 2023 har aflivningen af en kæmpeodderhun resulteret i flere forskningsprojekter, bl.a. har en forsker fra Johannesburg Universitet undersøgt nethinden, Aarhus Universitet har foretaget en CT-skanning af hjernen, og Københavns Universitet har modtaget prøver fra mavesækken, tarme og tarmindehold.

Samtidig har anlægget i 2022 forbedret sine rammer til at bedrive forskning og investeret i en ny dyreklinik med et laboratorium i 2022.

Det Zoologiske Råd anbefaler:

- At anlægget fortsætter det gode samarbejde med eksterne forskningsinstitutioner og i takt med de økonomiske muligheder prioriterer at udvikle en højere grad af egen forskningsproduktion, gerne i samarbejde med andre forskningsinstitutioner.

Baggrund

1. Vurderingsforløbet på Givskud Zoo

Det Zoologiske Råd besøgte Givskud Zoo den 10. oktober 2023.

Til stede var:

Fra Givskud Zoo:

- Richard Østerballe, direktør
- Morten Hechmann Andersen, formidlings- og marketingchef

Fra Rådet for Zoologiske Anlæg:

- Bengt Holst, formand for rådet, særlig rådgiver
- Hanne Strager, biolog, næstformand, selvstændig rådgiver
- Ernst H. Andresen, embedsdyrlæge, Fødevarestyrelsen
- Jørgen Lund Møller, servicetekniker
- Lisbeth Skovmand Høgh, direktør AQUA Akvarium & Dyrepark
- Maj Friis Munk, biolog, Miljøstyrelsen

Fra Slots- og Kulturstyrelsen:

- Lotte Bjerre Kristoffersen, teamleder
- Louise Stensborg Jakobsen, specialkonsulent, sekretær for rådet

Besøget foregik i anlægget og omfattede besigtigelse af anlægget og dialog med Givskuds Zoos ledelse om anlæggets opgavevaretagelse.

2. Om Rådet for Zoologiske Anlægs tilsyn

Rådet for zoologiske anlæg fører et løbende tilsyn med de zoologiske anlæg, der modtager statsligt driftstilskud, i henhold til lov om statstilskud til zoologiske anlæg (lov nr. 255 af 12/04/2000).

Formålet med at yde statsligt driftstilskud er i henhold til loven at tilskynde til en stadigt højere grad af professionalisme i de zoologiske anlægs arbejde med formidling af viden om dyrene og deres levevis samt anlæggenes deltagelse i relevante avlssamarbejder og naturbevarelsesprojekter.

Som led i tilsynet foretager rådet faglige vurderinger af anlæggene. Den faglige vurdering baserer sig dels på anlæggets egen indberetning til Slots- og Kulturstyrelsen og på rådets besigtigelse af de enkelte anlæg. Rådet besigtiger anlæggene hvert andet år og følger op på besigtigelserne med en skriftlig

vurdering af anlæggenes varetagelse af opgaverne efter loven. Rådets vurderinger tager udgangspunkt i zoolovens § 3, herunder:

- Anlæggets udvikling i forhold til den seneste 4-årsplan, tidligere vurderinger fra rådet samt evt. øvrige udviklingsplaner.
- Organisationsform, herunder kravet i zooloven om en fuldtidsansat zoolog (cand. scient.), øvrige tilskud fra offentlige myndigheder, nøgletal (samlet omsætning, antal årsværk, besøgende) samt udviklingen heraf.
- Ressourcegrundlag, herunder bygninger og anlæg.
- Formidling af viden om dyrene og deres levevis, herunder særlige formidlingsprogrammer for børn og unge.
- Samarbejde, herunder avlssamarbejde nationalt og internationalt, herunder hvilke samarbejder anlægget er koordinator for, og hvilke man deltager i.
- Naturbevarelse, herunder hvilke projekter anlægget deltager i og på hvilket niveau.
- Status på anlæggets forskning – dels aktiviteter, hvor anlægget selv udøver forskning, dels aktiviteter, hvor anlægget bidrager ved at stille dyr/faciliteter og viden til rådighed for andres forskning.

Rådets vurdering bliver sammenfattet i en bedømmelse af anlæggets opgavevaretagelse efter følgende skala:

- Meget tilfredsstillende
- Tilfredsstillende
- Ikke helt tilfredsstillende
- Ikke tilfredsstillende

Tilsynsrapporten indeholder rådets vurderinger af og eventuelle anbefalinger til anlæggets drift og fortsatte udvikling. Rapporten giver samtidig anlæggets kommunale tilskudsyder en viden om det enkelte anlægs virksomhed og de rammer, anlægget arbejder inden for.